

PM

Till:	Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen i Linköpings kommun
Från:	Cecilia Lundh, Jesper Blomberg och Caroline Appelberg, Advokatfirman Delphi
Datum:	21 november 2023
Angående:	Juridiska konsekvenser avseende Tinnerbäckens framtida sträckning

1. Inledning

- 1.1 Tinnerbäcken rinner söderifrån och genom centrala Linköping för att slutligen mynna i Stångån. Tinnerbäcken är tillsammans med Stångån recipient för en stor del av Linköpings dagvatten.
- 1.2 Bäckens är i nuläget kulverterad under den konstgjorda badsjön Tinnis, vidare förbi nyuppförd simhall och förbi äldre sporthall och under Hamngatan, för att slutligen mynna ut ”i dagen” vid Ådalaparken.
- 1.3 En ny detaljplan antogs 2017 för delar av området (Simhallsplanen), innebärande att den kulverterade delen av Tinnerbäcken åter igen avses bli ett öppet vattendrag. Planen fick laga kraft januari 2018. Efter en utredning rörande Tinnerbäckens vattenflöde genom Folkungavallen och ner till Stångån, beslutade vidare Kommunfullmäktige i Linköpings kommun 2021 att gå vidare med ett förslag som i enlighet med detaljplanen byggde på att utebadanläggning och ny simhall skulle fungera ihop och även skapa en öppen förbindelse mellan Stångån och Mahoniadalen (Sandbäcksravinen) samt en trygg förbindelse under Hamngatan.

2. Uppdraget

- 2.1 Kommunfullmäktige i Linköpings kommun beslutade den 6 december 2022 om strategiska utvecklingsuppdrag i samband med beslut om budget för 2023.
- 2.2 Samhällsbyggnadsnämnden fick ett sådant strategiskt utvecklingsuppdrag där nämnden med utgångspunkt i tidigare utredningar av Tinnerbäcksområdet ska genomföra en utredning som beskriver konsekvenser av en förnyad och uppdaterad kulvertlösning genom Tinnis-området. Utredningen ska belysa ekonomiska, juridiska samt funktionella konsekvenser.
- 2.3 På Samhällsbyggnadsnämndens sammanträde den 22 mars 2023 informerade samhällsbyggnadsdirektören nämnden om det strategiska uppdraget gällande Tinnis utveckling. Information gavs hur det strategiska uppdraget är formulerat och de tre olika alternativ som Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen tittar på i utredningsarbetet. Nämnden informerades om olika frågeställningar som

förvaltningen tittar på samt att utredningen ska vara klar och redovisas för Samhällsbyggnadsnämnden innan 2023 års slut.

- 2.4 Vad beträffar utredningen av de juridiska konsekvenserna av de tre alternativen, har Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen uppdragit åt Advokatfirman Delphi ("Delphi") att i en promemoria redogöra för dessa.
- 2.5 Promemorian baserar sig i huvudsak på de uppgifter som Delphi fått av Linköpings kommun och på att kommande sträckning av vattendrag respektive kulvert ännu inte är helt klarlagd.
- 2.6 Promemorian bygger också på förutsättningen att nya detaljplaner tas fram och antas för att möjliggöra dels (bl.a.) reningsanläggning i sydvästra delen av Tinnerbäcksområdet, dels (bl.a.) en förlängning av Snickaregatan, fällning av vissa träd samt rivning av den gamla simhallen.

3. Frågeställningar och disposition

- 3.1 Som ovan nämnts ska tre olika alternativ rörande Tinnerbäckens sträckning bedömas utifrån (bl.a.) de juridiska konsekvenserna av genomförandet av respektive alternativ.
- 3.2 Det första alternativet (A) avser en bäck i dagen längs hela den aktuella sträckan, det andra alternativet (B) en kulvertering av bäcken längs hela den aktuella sträckningen och det tredje alternativet (C) en bäck i dagen fram till Hamngatan och därefter i kulvert eller rörbro under Hamngatan.
- 3.3 Konsekvensbedömningen av alternativen föregås i denna promemoria av en översiktlig genomgång av de regleringar som har betydelse för förståelsen av de juridiska konsekvenserna. I huvudsak handlar det om plan- och bygglagen (2010:900) ("PBL"), miljöbalken samt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster ("va-lagen").
- 3.4 När det gäller PBL, kommer särskild vikt att läggas vid frågor som rör detaljplan och planenlighet samt lovplikt. När det gäller miljöbalkens reglering kommer särskild vikt att läggas vid bestämmelserna om vattenverksamhet och miljökvalitetsnormer för vatten. När det gäller va-lagen kommer särskild vikt läggas vid frågor som rör dagvattenhantering och skadeståndsfrågor som kan uppkomma i samband härmed.
- 3.5 För respektive reglering kommer vidare tillstånds- och tillsynsfrågor att beskrivas, liksom frågor som rör rätt att överklaga.
- 3.6 Därefter följer en konsekvensbedömning av respektive alternativ. Varje bedömning inleds med en kort beskrivning av alternativet varefter följer en beskrivning av alternativets konsekvenser i rättsligt hänseende. Fokus kommer att ligga på en bedömning av sannolikheten av att vissa konsekvenser inträffar samt på uppskattad tidsåtgång i respektive alternativ. Det ska dock noteras att

denna promemoria inte gör anspråk på att vara en uttömmande genomlysning av samtliga frågeställningar som skulle kunna uppkomma i förhållande till de olika alternativen.

- 3.7 Promemorian avslutas med en sammanfattning, där respektive alternativs juridiska konsekvenser anges summariskt i tabellform.

4. Plan- och bygglagen

4.1 Allmänt om PBL

- 4.2 Den nu gällande PBL trädde i kraft den 2 maj 2011 och reglerar planläggning av mark och vatten och byggande. PBL bygger bl.a. på det kommunala planmonopolet, vilket innebär att det enligt lagen är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten.

- 4.3 Vid prövningen av frågor enligt PBL ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen. Vilka dessa intressen är framgår av 2 kap. PBL. Av dessa bestämmelser framgår t.ex. att bebyggelse och byggnadsverk ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till t.ex. människors hälsa och säkerhet, vattenförhållanden, vattenförsörjning och avlopp samt risken för olyckor, översvämning och erosion (2 kap. 5 § PBL). Planläggning av mark och vattenområden får heller inte ske så att den avsedda användningen kan medföra en sådan påverkan på grundvattnet eller omgivningen i övrigt som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt (2 kap. 9 § PBL).

- 4.4 Vid planläggning ska de s.k. miljö kvalitetsnormerna i 5 kap. miljöbalken också följas, liksom bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. miljöbalken (2 kap. 2 och 10 §§ PBL).

- 4.5 Planläggning enligt PBL av mark och vatten sker framför allt genom översiktsplan (3 kap. PBL) och genom detaljplaner, förr kallade bl.a. stadsplaner (4 kap. PBL). Genom de sistnämnda regleras mark- och vattenområdets användning, bebyggelse och byggnadsverk. Detaljplanen är rättsligt bindande, till skillnad från översiktsplanen som endast är vägledande.

- 4.6 I övrigt innehåller PBL bestämmelser om bl.a. genomförandet av detaljplaner (6 kap.), bygg-, mark- och rivningslov (9 kap.), tillsyn (11 kap.) och överklagande (13 kap.).

4.7 Vad som regleras i en detaljplan

- 4.8 I en detaljplan ska kommunen bestämma och ange gränserna för allmänna platser, kvartersmark och vattenområden, bestämma användningen och utformningen av allmänna platser som kommunen är huvudman för, och bestämma användningen av kvartersmark och vattenområden (4 kap. 5 § PBL).

- 4.9 Dessutom *får* kommunen reglera väldigt mycket i en detaljplan (4 kap. 6–18 a §§ PBL). Det kan handla t.ex. om hur allmänna platser som är särskilt värdefulla ska skyddas, bebyggandets omfattning över och under markytan, byggnaders användning, markreservat för t.ex. ledningar som behövs för allmänna ändamål och skyddsåtgärder för att motverka översvämning och erosion.
- 4.10 En plan kan innehålla begränsningar av markens utnyttjande (4 kap. 11 och 16 §§ PBL), t.ex. om att marken inte får förses med byggnadsverk inom ett visst område. Ofta saknar det betydelse om åtgärden vidtas över eller under markytan.¹
- 4.11 En plan kan som nämnts även innehålla bestämmelser om s.k. markreservat, t.ex. för ledningar som behövs för allmänna ändamål (4 kap. 6 § PBL). Fördelen med denna typ av planbestämmelser är framför allt att kommunen kan möjliggöra åtkomst till marken vid genomförandet av planen, t.ex. för att anlägga och bibehålla en kulvert. Ett markreservat begränsar alltså användningen av området; kommunen får t.ex. inte bevilja bygglov för en åtgärd som hindrar att det bildas en rättighet (t.ex. ledningsrätt enligt ledningsrättslagen) på ett område med markreservat.
- 4.12 I sammanhanget bör också nämnas att efter hand som bebyggelse färdigställs enligt en detaljplan, ska kommunen ordna de gator och andra allmänna platser som kommunen är huvudman för, så att platserna kan användas för deras avsedda ändamål (6 kap. 18 § PBL).
- 4.13 **Hur en detaljplan tas fram**
- 4.14 Bestämmelser om hur man tar fram en detaljplan finns i 5 kap. PBL. Planförfarandet (processen) mynnar ut i ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan (eller att inte göra det).
- 4.15 Bestämmelserna bygger mycket förenklat på att kommunen – ofta på initiativ av fastighetsägare, exploatör eller annan planintressent – tar fram ett planförslag, varefter följer ett samråds- och ett granskningskedje. Samrådet ska syfta till att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan (5 kap. 12 § PBL).
- 4.16 Kommunen har ett långtgående utredningsansvar när det gäller detaljplaner.² En kommuns underlåtenhet att i ett planärende i tillräcklig utsträckning utreda

¹ Se MÖD 2014:24, även https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/planbestammelser/egenskapsbestammelser/_begransning/, besökt 2023-10-16.

² Se t.ex. MÖD:s dom den 7 januari 2013 i mål nr P 1241-12 och MÖD:s dom den 24 januari 2013 i mål nr P 7817-12.

marks lämplighet för bebyggelse, kan i vissa fall också leda till skadeståndsskyldighet.³

- 4.17 Efter att en kommun fattat beslut om att anta detaljplan, ska länsstyrelsen inom tre veckor besluta om den ska överpröva kommunens beslut eller inte. Länsstyrelsen ska överpröva kommunens beslut, bl.a. om beslutet kan antas innebära att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs eller att bebyggelse/ byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. Länsstyrelsen ska upphäva kommunens planbeslut, om beslutet har en sådan innebörd (11 kap. 10–11 §§ PBL).
- 4.18 Kommunens beslut om detaljplan kan överklagas till mark- och miljödomstol (13 kap. 2 a § PBL). Mark- och miljödomstolarnas domar och beslut kan i sin tur överklagas till Mark- och miljööverdomstolen ("MÖD") och i vissa fall även till Högsta domstolen. För att få en prövning i MÖD och Högsta domstolen, krävs att de beviljar prövningstillstånd.
- 4.19 Även domstol har ett utredningsansvar när de handlägger sina mål (5 kap. 1 § lagen [2010:921] om mark- och miljödomstolar och 12 § lagen [1996:242] om domstolsärenden).
- 4.20 **Tolkning och tillämpning av en detaljplan**
- 4.21 Att en åtgärd är förenlig med detaljplanen är en grundläggande förutsättning för bygglov inom detaljplanelagt område.
- 4.22 En detaljplan består av flera planhandlingar. Det är bara plankartan och planbestämmelserna som har direkt rättsverkan. Tolkningen av en planbestämmelse kan dock ske utifrån övriga planhandlingar, t.ex. planbeskrivningen och planillustrationen.⁴ Exempel på begrepp som tolkats i praxis är vad som i planbestämmelser avsetts med uttrycket "fristående hus", där tydliga planbeskrivningar har getts företräde framför till exempel generella anvisningar från Kungliga Byggnadsstyrelsen.⁵
- 4.23 **Bygg-, mark- och rivningslov**
- 4.24 Bestämmelser om lovplikt – alltså skyldigheten att söka lov (tillstånd) för att vidta en viss åtgärd – finns i 9 kap. PBL och i 6 kap. plan- och byggförordningen (2011:338) ("PBF").
- 4.25 Bygglovsplikt gäller normalt för ny- och tillbyggnad men även för vissa andra ändringar. Bygglovsplikt gäller även för vissa andra åtgärder, som t.ex.

³ Se t.ex. Svea hovrätts dom den 20 september 2013 i mål nr T 7240-12 och Hovrätten för Västra Sveriges dom den 20 december 2013 i mål nr T 4719-12.

⁴ Se t.ex. NJA 2020 s. 786 och NJA 2022 s. 922.

⁵ Se NJA 2022 s. 922.

uppförande eller väsentlig ändring (t.ex. storleksmässigt) av friluftsbad, vissa tunnlar samt murar.

- 4.26 Det finns ingen definition av friluftsbad i PBL. Ett friluftsbad är i dagligt tal en anordnad plats där man kan bada utomhus. På en sådan badplats kan det finnas strand, pool, brygga, hopptorn och liknande. Det finns ofta byggnader eller andra anläggningar i anslutning till ett friluftsbad. Det kan exempelvis vara omklädningsbyggnader, kiosker, förråd eller plank.⁶
- 4.27 Marklov krävs för schaktning eller fyllning som inom ett område med detaljplan avsevärt ändrar höjdläget inom en tomt eller för mark inom en allmän plats (om inte kommunen har bestämt annat i detaljplanen). Det krävs som huvudregel också marklov (om kommunen har bestämt det i detaljplanen) för bl.a. trädfällning och markåtgärder som kan försämra markens genomsläpplighet.
- 4.28 Rivningslov krävs som huvudregel för att riva en byggnad eller en del av en byggnad inom ett område med detaljplan (om kommunen inte har bestämt något annat i planen).
- 4.29 I 9 kap. PBL regleras även förutsättningarna för att få lov. För att få bygglov krävs bl.a. att den lovsökta åtgärden är förenlig med den gällande detaljplanen (9 kap. 30 §). Det finns dock möjlighet att göra vissa avvikelser från planen (9 kap. 31 b–c §§ PBL). Förutsättningarna för att få marklov regleras i 9 kap. 35 § PBL. Marklov får ges till en åtgärd som endast innebär en liten avvikelse från detaljplanen, om avvikelsen är förenlig med syftet med planen.
- 4.30 Kommunen har ett långtgående utredningsansvar även när den handlägger ett lovärende. Lovbeslut kan överklagas till länsstyrelse och vidare till mark- och miljödomstol. Mark- och miljödomstolarnas domar och beslut kan överklagas till MÖD och i vissa fall även till Högsta domstolen. För att få en prövning i MÖD och Högsta domstolen, krävs att de beviljar prövningstillstånd. Även domstol har som ovan nämnts ett utredningsansvar när de handlägger sina mål.
- 4.31 Ett beviljat lov fungerar juridiskt på samma sätt som ett miljötillstånd, dvs. det är bindande och har rättskraft gentemot både enskilda och det allmänna.
- 4.32 **Tillsyn**
- 4.33 I 11 kap. PBL finns bestämmelser om byggnadsnämndens tillsyn. Exempelvis får byggnadsnämnden enligt 11 kap. 20 § förelägga den som äger en fastighet eller ett byggnadsverk att vidta rättelse inom en viss tid, om det har vidtagits en åtgärd i strid med en bestämmelse i PBL eller med en detaljplan. Detta gäller även åtgärder som inte kräver lov. Det betyder att även om en åtgärd inte kräver lov, ska den ändå vara förenlig med detaljplanen för området (10 kap. 2 § PBL).

⁶ Se <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/lov--byggande/anmalningsplikt/bygglov-for-anlaggningar/friluftsbad/>, besökt 2023-10-13.

- 4.34 Byggnadsnämnden kan initiera ett tillsynsärende självmant, men också på anmälan av en närboende, en miljöorganisation eller någon helt annan. En anmälan till byggnadsnämnden om tillsyn kan alltså göras även av en person som inte själv är berörd.
- 4.35 **Rätt att överklaga**
- 4.36 I 13 kap. 8 § PBL finns bestämmelser om vem som får överklaga beslut. När det gäller detaljplaner anses klagorätt tillkomma den som bor inom eller i anslutning till det aktuella planområdet. Även ägare till fastigheter i nära grannskap kan dock ha rätt att överklaga, om de är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av den aktuella åtgärden, natur- eller trafikförhållandena på platsen m.m.⁷
- 4.37 Ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan får dock som huvudregel bara överklagas av den som före utgången av granskningstiden skriftligen har framfört synpunkter som inte har blivit tillgodosedda, det s.k. aktivitetskravet (13 kap. 11 § PBL). Denna inskränkning i klagorätten gäller dock inte om beslutet har gått emot sakägaren genom att förslaget ändrats efter granskningstiden eller om överklagandet grundas på att beslutet inte har tillkommit i laga ordning samt inte heller ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan vars genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.
- 4.38 I 13 kap. 12–13 §§ PBL (som i sin tur hänvisar till 16 kap. 13–14 §§ miljöbalken) finns dessutom särskilda bestämmelser om att miljö- och kulturmiljöorganisationer kan ha rätt att överklaga detaljplanebeslut. Dessa bestämmelser grundar sig på den s.k. Århuskonventionen⁸, vars övergripande syfte är att allmänheten ska ges en rätt att delta i beslutsprocesser som har inverkan på miljön.⁹
- 4.39 För att en organisation ska tillerkännas klagorätt krävs att engagemanget är generellt. Det är således inte tillräckligt att organisationen bildats enbart för att stoppa en viss exploatering, utan ett miljöintresse måste företrädas. Klagorätt kan dock föreligga för en organisation som företräder ett sådant intresse och då beslutet innebär inverkan på miljön eller kulturmiljön. En organisation med relativt få medlemmar kan ha klagorätt när den på annat sätt än genom medlemsantalet kan visa att verksamheten har allmänhetens stöd. Med allmänhetens stöd avses t.ex. god lokal förankring hos den befolkning som är berörd av den verksamhet eller åtgärd som är i fråga eller att organisationen aktivt har deltagit i den process som är aktuell. Andra omständigheter som tyder

⁷ Se t.ex. NJA 2015 s. 976 samt MÖD:s domar den 4 juli 2017 i mål nr P 4560-17, den 13 april 2018 i mål nr P 7465-17, och den 4 juli 2022 i mål nr P 11087-20.

⁸ Konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århus den 25 juni 1998, SÖ 2005:28).

⁹ Se t.ex. NJA 2020 s. 641, MÖD 2012:47, MÖD 2012:48, MÖD 2014:4, MÖD 2014:30 och MÖD 2015:17 samt MÖD:s domar den 21 december 2018 i mål nr P 10684-17, och den 8 maj 2019 i mål nr P 4498-18.

på gott stöd hos allmänheten är att organisationen har ett stort antal bidragsgivare eller stödmedlemmar.¹⁰ För klagorätt krävs som sagt att organisationen har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen och verkar under stabila former.¹¹

- 4.40 Beslut om bygglov anses angå ägare till – och även vissa nyttjanderättshavare på – de fastigheter som gränsar direkt till den fastighet som bygglovet gäller (s.k. rågrannar) och därutöver ägare till fastigheter i nära grannskap som är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av det byggande som avses med bygglovet, naturförhållandena på platsen m.m.¹² Även boende, hyresgäster och bostadsrättshavare har, om de berörs av beslutet, samma klagorätt som fastighetsägare.¹³ En fordonsförare eller motsvarande kan aldrig som sådan ha klagorätt vad gäller bygglov som i och för sig kan påverka en gata.
- 4.41 Vad gäller rivningslov är klagorätten för närboende mer begränsad. Högsta domstolen har den 17 november 2023 meddelat beslut i ett mål som avsåg klagorätten för grannar avseende ett rivningslov. Domstolen anförde att skyddet för kulturmiljön utgör ett allmänt intresse och det berör därför inte en granne i dennes egenskap av fastighetsägare. Grannarna till fastigheten där rivningslov meddelats kunde därför inte grunda sin klagorätt på att rivningen kunde påverka kulturmiljön. Inte heller vad grannarna anført i övrigt gav dem klagorätt och de fick därför inte överklaga beslutet om rivningslov.¹⁴
- 4.42 På grund av den ovan nämnda Århuskonventionen, kan en miljö- och kulturmiljöorganisation ha rätt att överklaga även ett bygglov och marklov.¹⁵ Detsamma gäller rivningslov, om det aktualiserar hänsynstaganden som mer tydligt är relaterade till miljön eller kulturmiljön.¹⁶
- 4.43 Vad gäller organisationers klagorätt, kan vägledning också sökas i ett avgörande från Högsta domstolen rörande Liljeholmsbadets vänner i Stockholm. Stadgarna angav att föreningens målsättning var att verka för att Liljeholmsbadet ska finnas kvar och vara tillgängligt för allmänheten, att badets värden som unik badanläggning underhålls och förbättras, att utveckla den genuina badkulturen samt informera och att väcka opinion för Liljeholmsbadets bevarande. Högsta domstolen gjorde bedömningen att Liljeholmsbadets vänner har klagorätt. I domskälen hänvisar Högsta domstolen till att domstolen tidigare bedömt att en

¹⁰ Se Bengtsson m.fl., Miljöbalken (1 juni 2023, version 22, JUNO) kommentaren till 16 kap. 13 §.

¹¹ Se t.ex. NJA 2012 s. 921, NJA 2020 s. 641 och NJA 2020 s. 845, även HFD 2018 ref. 10 II. Se även MÖD:s avgöranden den 5 juni 2020 i mål nr P 7838-19, P 7835-19, P 7841-19, P 8051-19 och P 8218-19 och MÖD:s dom den 2 september 2022 i mål nr P 7406-21.

¹² Se t.ex. NJA 2022 s. 285 och NJA 2017 s. 3, även RÅ 2005 ref. 36 och RÅ 2010 ref. 74.

¹³ Se t.ex. MÖD:s dom den 12 november 2013 i mål nr P 4489-13 och den 27 september 2019 i mål nr P 11078-18.

¹⁴ Se Högsta domstolens beslut den 17 november 2023 i mål nr P 2334-23.

¹⁵ Se t.ex. NJA 2020 s. 190, NJA 2020 s. 641 och MÖD 2020:46.

¹⁶ Se t.ex. Högsta domstolens beslut den 17 november 2023 i mål nr Ö 7708-22.

organisation som har till huvudsakligt ändamål att ta tillvara kulturmiljöintressen kan beröras av ett detaljplanebeslut som mer tydligt är relaterat till kulturmiljön och därmed ha klagorätt. Högsta domstolen bedömer att även ett beslut om rivningslov kan vara mer tydligt relaterat till kulturmiljön, såsom är fallet med Liljeholmsbadet. Eftersom den aktuella organisationen bedöms ha till huvudsakligt ändamål att ta tillvara kulturmiljöintressen har den därmed rätt att överklaga beslutet om rivningslov.¹⁷

- 4.44 Den som har rätt att överklaga ett beslut har också rätt att åberopa allmänna – och alltså inte bara enskilda – intressen till stöd för sin talan.¹⁸
- 4.45 När det gäller tillsynsbeslut har i första hand adressaten – alltså den som får t.ex. ett föreläggande – rätt att överklaga. Även närboende som berörs t.ex. av störningar från en verksamhet kan dock också ha rätt att klaga på en tillsynsmyndighets beslut att inte ingripa eller att ingripa med för milda åtgärder efter klagomål.¹⁹

5. Miljöbalken

5.1 Allmänt om miljöbalken

5.2 Miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999 och ersatte då ett stort antal lagar på det miljörättsliga området, bl.a. miljöskyddslagen, vattenlagen och naturvårdslagen.

5.3 2 kap. miljöbalken innehåller de allmänna hänsynsreglerna. Här finns bl.a. den s.k. försiktighetsprincipen (2 kap. 3 §) och lokaliseringsprincipen (2 kap. 6 §). I den sistnämnda bestämmelsen anges att ett tillstånd som huvudregel inte får ges i strid med en detaljplan enligt PBL. Här finns alltså en konkret koppling mellan tillstånd enligt miljöbalken och detaljplan enligt PBL.²⁰ Av samma bestämmelse följer att små avvikelser får göras, om syftet med planen inte motverkas. Vad som avses med små avvikelser beskrivs inte i förarbetena men en parallell kan göras med vad som avses med liten avvikelse enligt PBL, t.ex. att en byggnad placeras någon meter in på punktprickad mark. Av bestämmelsens ordalydelse följer att motsvarande krav – på att en verksamhet som huvudregel inte får ges i strid med en detaljplan enligt PBL – saknas för anmälningspliktiga verksamheter.²¹

¹⁷ Se Högsta domstolens beslut den 17 november 2023 i mål nr Ö 7708-22.

¹⁸ Se prop. 1997/98:45, Del 1, s. 486, även t.ex. MÖD:s dom den 23 maj 2022 i mål nr P 13722-20.

¹⁹ Se t.ex. NJA 2017 s. 421, HFD 2011 not. 93, MÖD 2012:17 samt MÖD:s beslut den 26 november 2018, P 1211-18, och den 10 maj 2023 i mål nr P 9006-22.

²⁰ Se t.ex. MÖD:s dom den 16 februari 2005 i mål nr M 8661-04.

²¹ Se prop. 1997/98:45, Del 2, s. 205.

- 5.4 I 3 och 4 kap. miljöbalken finns både grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden och särskilda bestämmelser för vissa områden (riksintresse m.m.).
- 5.5 I 5 kap. miljöbalken finns bestämmelser om miljö kvalitetsnormer (se vidare nedan). Miljöbedömningar (miljökonsekvensbeskrivningar) regleras i 6 kap. miljöbalken (se vidare nedan).
- 5.6 I 7 kap. miljöbalken regleras s.k. områdesskydd. I 9 och 11 kap. finns bestämmelser om miljöfarlig verksamhet respektive vattenverksamhet. Bestämmelser om tillsyn finns i 26 kap. miljöbalken.
- 5.7 **Vattenverksamhet**
- 5.8 Bestämmelser om vattenverksamhet finns i miljöbalken, men också i den s.k. restvattenlagen (lagen [1998:812] med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet). Dessutom finns bestämmelser i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter.
- 5.9 Vattenverksamhet är som huvudregel tillståndspliktig. Tillstånd till vattenverksamhet söks hos mark- och miljödomstol (11 kap. 9 b § miljöbalken).
- 5.10 Med vattenverksamhet avses bl.a. uppförande, ändring, lagning eller utrivning av en anläggning i ett vattenområde, grävning, sprängning eller rensning i ett vattenområde, bortledning av vatten från ett vattenområde och bortledning av grundvatten (11 kap. 3 § miljöbalken).
- 5.11 Med vattenanläggning avses en anläggning, som har kommit till genom en vattenverksamhet, tillsammans med manöveranordningar som hör till en sådan anläggning. Med vattenreglering avses ändring av vattenföringen i ett vattendrag till förmån för annan vattenverksamhet (11 kap. 4 § miljöbalken).
- 5.12 Viss typiskt sett mindre omfattande vattenverksamhet är endast anmälningspliktig enligt förordningen om vattenverksamhet. Anmälningspliktig verksamhet anmäls som huvudregel till länsstyrelsen.
- 5.13 Anmälningsplikten kan t.ex. handla om uppförande av en anläggning, fyllning eller pålning i ett vattendrag, liksom om grävning, schaktning, muddring, sprängning eller annan liknande åtgärd, om den bottenyta som verksamheten omfattar i vattendraget uppgår till högst 500 kvadratmeter. Det kan också handla om byggande av en bro eller anläggande eller byte av en trumma i ett vattendrag med en medelvattenföring som uppgår till högst 1 kubikmeter per sekund eller om nedläggning eller byte av en kabel, ett rör eller en ledning i ett vattenområde, liksom om utrivning av vissa vattenanläggningar.
- 5.14 Om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena, behövs varken tillstånd eller anmälan enligt en undantagsregel i 11 kap. 12 § miljöbalken. Med inverkan

på vattenförhållandena avses i första hand en ändring av vattnets djup eller läge. Begreppet vattenverksamhet omfattar även inverkan på vattnets kvalitet, exempelvis genom grumlingar i samband med muddringsarbeten. Även sänkning av grundvattenytan, som orsakas av en grundvattenbortledning, innefattas. Det är verksamhetsutövaren som har bevisbördan för att undantagsregeln är tillämplig och uppenbarhetsrekvisitet betyder att beviskravet är mycket starkt.²²

5.15 **Miljöbedömningar (miljökonsekvensbeskrivningar)**

5.16 Miljöbedömningar regleras i 6 kap. miljöbalken. Det handlar om bestämmelser om identifiering, beskrivning och bedömning av miljöeffekter vid planering av och beslut om planer och program (strategiska miljöbedömningar) och verksamheter och åtgärder (specifika miljöbedömningar).

5.17 Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

5.18 **Miljö kvalitetsnormer**

5.19 En miljö kvalitetsnorm är en bindande bestämmelse om kvaliteten i luft, vatten, mark eller miljön i övrigt. Miljö kvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten och reglerar krav på vattenkvaliteten i en viss vattenförekomst. Huvudregeln är att bl.a. vattendrag ska uppnå god ekologisk och god kemisk status. Det övergripande syftet med normerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet.

5.20 Miljö kvalitetsnormer för vatten bygger i huvudsak på Sveriges implementering av det EU-rättsliga ramvattendirektivet.²³ Bestämmelserna i 5 kap. miljöbalken kompletteras av bl.a. vattenförvaltningsförordningen (2004:660) och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25) om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten.

5.21 I Sverige är det vattenmyndigheterna som har uppdraget att genomföra ramvattendirektivet och som ansvarar för vattenförvaltningen i sina respektive vattendistrikt. Arbetet med vattenförvaltningen sker i cykler om sex år. I slutet av varje cykel presenterar vattenmyndigheterna en förvaltningsplan inför de kommande sex åren. Vidare finns åtgärdsprogram som beskriver vilka åtgärder som behövs för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas.

5.22 Vattenmyndigheterna är inte tillstånds- eller tillsynsmyndigheter, men deras avgränsning och klassificering av vattenförekomster har avgörande betydelse för hur bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer tillämpas i praktiken. Ofta ska vattenmyndigheterna också lämna ett yttrande till mark- och miljödomstolen när

²² Se t.ex. NJA 2005 s. 109 och MÖD:s dom den 24 april 2018 i mål nr M 19-17.

²³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. EU-kommissionen har hösten 2022 presenterat förslag rörande revidering av ramvattendirektivet.

en ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas där (22 kap. 13 § miljöbalken).

- 5.23 Domstolar, myndigheter och kommuner ska ansvara för att miljö kvalitetsnormer följs (5 kap. 3 § miljöbalken).²⁴ En myndighet eller en kommun får inte tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljö kvalitetsnorm (5 kap. 4 § miljöbalken).
- 5.24 Försämringsförbudet bedöms i förhållande till den kvalitet vattenförekomsten har enligt statusklassningen och äventyrandebedömningen görs i förhållande till den kvalitet på vattnet som ska uppnås enligt miljö kvalitetsnormen. Bestämmelsen är tillämplig såväl i tillståndsprövningar som i tillsyn.
- 5.25 EU-domstolen har i den s.k. Weserdomen, som gällde ekologisk ytvattenstatus, klarlagt att en försämring i vattendirektivets mening föreligger så snart en kvalitetsfaktor enligt bilaga V till direktivet försämras med en klass, även om denna försämring inte leder till en försämring av klassificeringen av ytvattenförekomsten som helhet. För en kvalitetsfaktor som redan är i den sämsta kvalitetsklassen ska även varje försämring av en underliggande parameter inom den kvalitetsfaktorn anses som en otillåten försämring.²⁵
- 5.26 I förarbetena till 5 kap. 4 § miljöbalken uttalas vidare att med begreppet äventyra avses inte vilket försvårande som helst utan det ska vara fråga om ett risktagande av en sådan dignitet att Sveriges möjlighet att uppfylla vattendirektivets krav hotas så allvarligt att risken måste betraktas som oacceptabel. Hanterliga risker, dvs. risker som bedöms kunna hanteras på ett sätt som gör att det inom ramen för vattenförvaltningen eller genom andra åtgärder fortfarande är möjligt och sannolikt att rätt kvalitet på vattenmiljön kan uppnås, bör alltså kunna accepteras och inte betraktas som ett äventyrande.²⁶
- 5.27 **Tillståndsprocessen**
- 5.28 Som ovan nämnts är huvudprincipen att det krävs tillstånd av mark- och miljödomstolen för att bedriva vattenverksamhet. Länsstyrelsen (tillsynsmyndigheten) kan också förelägga en verksamhetsutövare att söka tillstånd för en vattenverksamhet som annars bara är anmälningspliktig, om det

²⁴ Att en kommun ska ta hänsyn till miljö kvalitetsnormer när den själv är verksamhetsutövare framgår främst av 2 kap. miljöbalken.

²⁵ Detta följer av den s.k. Weserdomen från EU-domstolen mål nr C-461/13; se även t.ex. MÖD:s dom den 12 juni 2018 i mål nr M 5186-17.

²⁶ Se prop. 2017/18:243, s. 193–194 och MÖD:s dom den 25 oktober 2023 i mål nr M 692-22.

behövs med hänsyn till verksamhetens påverkan på miljön eller enskilda intressen (11 kap. 9 a § miljöbalken).²⁷

- 5.29 Bestämmelserna om handläggningen i mark- och miljödomstol finns framför allt i 22 kap. miljöbalken. Tillståndsprocessen kan sammanfattas enligt följande. Tillståndsprocessen inleds med ett undersökningssamråd eller avgränsningssamråd. Avgränsningssamråd kan även hållas utan föregående undersökningssamråd. Samråd sker med myndigheter, de enskilda som är särskilt berörda och allmänheten. Det är även länsstyrelsen som under samrådsprocessen beslutar om verksamheten eller åtgärden har betydande miljöpåverkan. Efter att samrådsfasen avslutats lämnas ansökan, miljökonsekvensbeskrivning och övriga bilagor in till domstolen. Domstolen bedömer därefter om ansökan behöver kompletteras på något sätt. Domstolen prövar den sökta verksamheten utifrån det underlag som lämnats in.
- 5.30 Domstolen har ett långtgående utredningsansvar. Det finns dock en s.k. bevisbörderegeln i 2 kap. 1 § miljöbalken, av vilken framgår att när frågor prövas enligt miljöbalken, är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av 2 kap. miljöbalken iakttas.
- 5.31 Yttranden som kommer in från berörda enskilda, allmänheten, kommunen, länsstyrelsen och övriga myndigheter får sökanden bemöta. Eventuellt ytterligare skriftväxling kan ske. När remisstiden är över, och ansökan har bemötts av berörda myndigheter och andra, hålls en huvudförhandling i målet, vanligen med syn på platsen. Domen meddelas normalt inom två månader efter det att förhandlingen avslutades.
- 5.32 Mark- och miljödomstolarnas domar och beslut kan överklagas till MÖD och därifrån till Högsta domstolen. För att få en prövning i MÖD och Högsta domstolen, krävs att de beviljar prövningstillstånd.
- 5.33 Ett beviljat tillstånd enligt miljöbalken har som huvudregel s.k. rättskraft, dvs. att det gäller mot alla och envar och går inte att återkalla eller ändra (24 kap. 1 § miljöbalken).
- 5.34 Ett tillstånd får dock helt eller delvis återkallas – och fortsatt verksamhet förbjudas – om det till följd av verksamheten har uppkommit någon olägenhet av väsentlig betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts eller om det behövs för att uppfylla Sveriges förpliktelser till följd av EU-medlemskapet, t.ex. ramvattendirektivet (24 kap. 3 § miljöbalken).

²⁷ Se t.ex. MÖD 2011:22 (förlängning av kaj), MÖD 2012:26 (vattenkraftsproduktion) samt MÖD:s dom den 8 juni 2016 i mål nr M 9061-15 (byte av brygga), den 24 november 2016 i mål nr M 2444-16 (muddring och anläggande av pir), den 14 januari 2019 i mål nr M 5828-18 (uttag av ytvatten), den 20 mars 2019 i mål nr M 8454-18 (förlängning av brygga) och den 18 mars 2021 i mål nr M 12153-19 (utvidgning av brygga).

- 5.35 Härutöver kan omprövning av ett befintligt tillstånd initieras bl.a. om verksamheten med någon betydelse medverkar till att en miljö kvalitetsnorm inte följs (24 kap. 5 § miljöbalken).
- 5.36 **Tillsyn**
- 5.37 Bestämmelser om tillsyn finns i 26 kap. miljöbalken. Av kapitlets 9 § framgår att en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet får besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas.
- 5.38 Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas, vilket ger uttryck för proportionalitetsprincipen. Enligt principen ställs krav på att en rimlig relation råder mellan mål och medel när det allmänna vidtar åtgärder mot enskilda. En prövning av ett ingrepps proportionalitet sker vanligen utifrån en bedömning om åtgärden är ägnad att tillgodose det avsedda ändamålet, om det finns mindre ingripande alternativ och om den fördel som det allmänna vinner står i rimlig proportion till den skada som ingreppet förorsakar den enskilde.²⁸
- 5.39 Länsstyrelsen har tillsynsansvar över vattenverksamhet, vilket innebär att den kontrollerar att bestämmelserna i miljöbalken och de villkor som är satta för en verksamhet följs. I tillsynsansvaret ingår i princip all tillstånds- och anmälningspliktig vattenverksamhet. Länsstyrelsen kontrollerar även att föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken följs. När det gäller miljö kvalitetsnormer för vatten hanteras de vanligen i samband med tillståndsprövningen (och/eller vid detaljplaneläggning) och mera sällan i samband med tillsyn.
- 5.40 Bevisbördan i ett tillsynsärende ligger, enligt miljöbalkens allmänna utgångspunkt om den s.k. omvända bevisbördan, på verksamhetsutövaren även i tillsynsärenden (2 kap. 1 § miljöbalken).²⁹ En tillsynsmyndighet anses dock behöva göra sannolikt att det över huvud taget finns anledning att ingripa och måste också motivera de krav som ställs, att dessa krav är lagliga och proportionella.³⁰
- 5.41 **Rätt att överklaga**
- 5.42 Av 16 kap. 12 § miljöbalken framgår att överklagbara domar eller beslut – bl.a. om tillstånd till vattenverksamhet – får överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot.

²⁸ Se prop. 1997/98:45 Del 2 s. 273, SOU 2010:29 s. 172 ff. med angivna hänvisningar samt t.ex. RÅ 1999 ref. 76 och HFD 2015 ref. 16 (särskilt skiljaktig mening).

²⁹ Se prop. 1997/98:45 Del 1 s. 210.

³⁰ Se RÅ 1995 ref. 15 och 1998 ref. 26 samt MÖD 2011:12.

- 5.43 Det finns ingen entydig och klar definition av begreppet sakägare. För att någon ska vara sakägare i förhållande till ett beslut krävs att beslutet angår denne på ett mera konkret sätt. Eftersom en generös tillämpning är avsedd bör som sakägare enligt miljöbalken i princip anses varje person som kan tillfogas skada eller utsättas för annan olägenhet genom den tillståndssökta verksamheten, om inte risken för skada och olägenhet är enbart teoretisk eller helt obetydlig.³¹
- 5.44 I 16 kap. 13 och 14 §§ miljöbalken finns en särskild reglering av miljöorganisationers (m.fl.) klagorätt enligt miljöbalken. Regleringen har sin grund i Århuskonventionen. Se vidare ovan, punkterna 4.35–4.45.
- 5.45 Den som har rätt att överklaga ett beslut har också rätt att åberopa allmänna – och alltså inte bara enskilda – intressen till stöd för sin talan.³²
- 5.46 När det gäller tillsynsbeslut har i första hand adressaten – alltså den som får t.ex. ett föreläggande – rätt att överklaga. Även närboende som berörs t.ex. av störningar från en verksamhet kan dock också ha rätt att klaga på en tillsynsmyndighets beslut att inte ingripa eller att ingripa med för milda åtgärder efter klagomål.³³

6. Va-lagen

6.1 Allmänt om va-lagen

- 6.2 Den nu gällande va-lagen trädde i kraft den 1 januari 2007. Tidigare prövades frågor enligt lagen främst av Statens va-nämnd, men 2016 togs uppgifterna över av mark- och miljödomstolarna.
- 6.3 Med allmänna vattentjänster avses i lagen olika tjänster för vattenförsörjning och avlopp som tillhandahålls genom en allmän va-anläggning. Lagen syftar till att säkerställa tillgången till sådana vattentjänster för i första hand bostadsbebyggelsens behov.
- 6.4 I lagen anges när en allmän va-anläggning ska komma till stånd, vilka krav den ska uppfylla och vad som skall gälla i det va-rättsliga förhållandet mellan den som äger en sådan anläggning (va-huvudmannen) och fastighetsägare och andra som använder anläggningen.
- 6.5 Kommunen har en långtgående skyldighet att ordna allmänna vattentjänster (6 § va-lagen). Ett s.k. verksamhetsområde är ett geografiskt avgränsat område inom vilket kommunen har ansvar att tillhandahålla vattentjänster. Området fastställs av kommunfullmäktige med stöd av va-lagen. Det finns olika

³¹ Se t.ex. NJA 2004 s. 590 I och II.

³² Se prop. 1997/98:45, Del 1, s. 486, även t.ex. MÖD:s dom den 23 maj 2022 i mål nr P 13722-20.

³³ Se t.ex. MÖD 2000:43, MÖD 2004:31, MÖD 2005:48 och MÖD 2006:23.

verksamhetsområden för de olika vattentjänsterna dricksvatten, spillvatten och dagvatten.

- 6.6 En va-anläggning kan bestå av bl.a. vattenverk, vattenreservoarer, avloppsreningsverk, pumpstationer och olika ledningsnät. Huvudmannen ska ordna de anordningar som behövs för att va-anläggningen ska kunna fylla sitt ändamål och tillgodose skäliga anspråk på säkerhet (13 § va-lagen).
- 6.7 Kommunerna har ett stort ansvar för att anpassa samhället till ett förändrat klimat, vilket understryks i "Klimat- och sårbarhetsutredningen" (SOU 2007:60) och i propositionen "En sammanhållen energi- och klimatpolitik" (prop. 2008/09:162). Arbetet med den nationella anpassningen regleras genom förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete ("Klimatanpassningsförordningen"), som trädde i kraft den 1 januari 2019. Samtliga länsstyrelser och 32 nationella myndigheter berörs av Klimatanpassningsförordningen. Klimatanpassningsåtgärder aktualiseras i planläggning av mark och vatten genom bestämmelserna i PBL och miljöbalken.
- 6.8 Klimatbedömningar ingår även i miljöbedömningar enligt 6 kap. miljöbalken. De är därför integrerade i de ansökningar och anmälningar som krävs för att genomföra de planerade åtgärderna.³⁴
- 6.9 **Skadeståndsansvar**
- 6.10 Skadeståndsansvar m.m. regleras i 44–49 §§ va-lagen. Huvudman eller fastighetsägare som överskridit sin rätt eller åsidosatt sin skyldighet i förhållande till den andre skall fullgöra vad som eftersatts och ersätta skadan. Detta skadeståndsansvar är i princip strikt, dvs. oberoende av vållande.³⁵
- 6.11 Ansvar är dock inte fullt ut strikt, utan en förutsättning för ansvar är att huvudmannen överskridit sin rätt eller åsidosatt sin skyldighet. Det räcker alltså inte med orsakssamband mellan den skadebringande handlingen (eller underlåtenheten) och den skada som inträffat, utan det krävs också att handlingen (eller underlåtenheten) inneburit att någon skyldighet i va-förhållandet har åsidosatts för att skadeståndsansvar ska komma ifråga. Vilka skyldigheter parterna har gentemot varandra bestäms i första hand genom va-lagen samt kommunens ytterligare föreskrifter (ABVA) och va-taxa.³⁶
- 6.12 Bestämmelsen i 45 § va-lagen utvidgar huvudmannens skadeståndsansvar genom att alla översvämningsskador orsakade av vatten från den allmänna va-

³⁴ Se vidare <https://www.delphi.se/uploads/2023/01/klimatanpassning-urval-av-tillamplig-lagstiftning-till-stod-for-myndigheter-och-kommuner-version-3-230124.pdf>, besökt 2023-11-17.

³⁵ Se t.ex. NJA 1983 s. 209.

³⁶ Se <https://www.svenskvatten.se/va-chefens-verktygslada/juridik/oversikt-regelverk/vattentjanster-regler-fragor-och-praxis/skadestand/fordjupning/skadestand-enl-lav/>, besökt 2023-11-17.

anläggningen anses uppkomma i va-förhållandet, oavsett hur vattnet trängt in på den skadade fastigheten.

- 6.13 Vad gäller skäliga anspråk på va-anläggnings säkerhet (13 § va-lagen), gäller inte att dimensioneringen måste vara sådan att tillströmmande vatten aldrig skulle kunna föranleda översvämning. Vid dimensioneringen får hänsyn tas till de särskilda förhållandena inom det berörda området.³⁷
- 6.14 I praktiken blir Svenskt Vattens publikationer rörande avledning av dag-, drän- och spillvatten vägledande när det gäller dimensionering av allmänna avloppsledningar.³⁸ Säkerheten måste dock också bedömas i förhållande till den bebyggelse som betjänas av avloppsledningen och till den totala översvämningsrisken.³⁹
- 6.15 Va-anläggningen bör anordnas och skötas så att anslutna fastigheter statistiskt sett inte löper risk att drabbas av källaröversvämningar med kortare återkomsttid än tio år. Med en ledning som enbart är avsedd för spillvatten ska en fastighetsägare i princip inte alls behöva räkna med översvämning på grund av regn.⁴⁰
- 6.16 Den skadelidande har bevisbördan för att skadan uppkommit från va-anläggningen. Dock gäller en bevislättning för den skadelidande när det är förenat med stora svårigheter för denne att säkra full bevisning om skadeorsaken.⁴¹
- 6.17 **Tillståndsprocessen**
- 6.18 När det gäller va-lagen finns det inte någon egentlig tillståndsprocess liknande dem som beskrivits för PBL och miljöbalken, utan va-lagen reglerar som ovan nämnts i första hand skyldigheter och rättigheter för va-huvudmannen och va-abonnenterna. Själva uppförandet av en va-anläggning prövas i stället enligt bestämmelserna i (bl.a.) PBL och miljöbalken.
- 6.19 Prövning enligt va-lagen – t.ex. av skadeståndsfrågor – sker i stället i mark- och miljödomstol och enligt bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål. Domstolen har dock ett särskilt utredningsansvar i denna typ av mål (53 a § va-lagen).

³⁷ Se NJA 1984 s. 721.

³⁸ Se P105 och P 104 (2011) samt P 110 (2016), <https://www.svensktvatten.se/vattentjanster/rornat-och-klimat/klimat-och-dagvatten/avledning-av-spill--dran--och-dagvatten-p110/>.

³⁹ Se NJA 1991 s. 580.

⁴⁰ Se Qviström, lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, 13 §, Karnov (JUNO), besökt 2023-09-29. Se även MÖD:s dom den 16 november 2016 i mål nr M 11449-15.

⁴¹ Se t.ex. NJA 1993 s. 764.

6.20 Mark- och miljödomstolarnas domar och beslut kan överklagas till MÖD och därifrån till Högsta domstolen. För att få en prövning i MÖD och Högsta domstolen, krävs att de beviljar prövningstillstånd.

7. Konsekvensbedömning Alternativ A

7.1 Bakgrund

7.2 Alternativ A bygger på att Tinnerbäcken rinner öppet längs hela den aktuella sträckningen. Bl.a. vid Linköpings sporthall och innan bäckens passage under Hamngatan, avses stödmurar anläggas för att undvika översvämning vid kraftiga flöden i bäcken. Alternativet är i huvudsak i enlighet med kommunfullmäktiges ovan nämnda beslut 2021.

7.3 Planenlighet

7.4 Inledning

7.5 Tinnerbäckens tänkta sträckning ner mot Stångån berör ett antal detaljplaner och stadsplaner. Alternativ A:s förenlighet med dessa planer beror på vilken sträckning Tinnerbäcken i slutänden får. Nedan följer en genomgång av de planer som kan komma att aktualiseras; se även Bilaga A vad gäller sträckning i förhållande till relevanta planområden.

7.6 Simhallsplanen (DP1569)⁴², se Bilaga 1 för plankarta

7.7 Simhallsplanen anger att fråga är om kvartersmark. Det är alltså inte fråga om s.k. allmän platsmark, t.ex. gata, torg, park m.m., dvs. ett område som är avsett för ett gemensamt behov.

7.8 Detaljplanen syftar till att säkerställa plats för en ny simhall i anslutning till Tinnerbäcksbadet och en blivande del av innerstaden. Planen syftar också till att ge förutsättningar att skapa ett rekreativstråk intill badsjön där Tinnerbäcken förläggs i en öppen bäckfåra. Ett underliggande syfte med bäckens omformning är att ge förutsättningar att uppnå miljö kvalitetsnormen för vattendraget.

7.9 Vidare anges i planen "Simhall med inslag av centrumverksamhet samt friluftsbad, rekreativstråk och bäck" (Y₁CN₁). En del av marken inom planområdet (närmast badsjön) är "korsprickad", vilket innebär att marken inte får förses med andra byggnader än komplementbyggnader. En planbestämmelse anger här också att "Tinnerbäcken ska utformas som ett öppet rinnande vatten. Ett rekreativstråk ska finnas utmed bäcken. Bäckfåran får överbyggas med spänger och broar".

⁴² Detaljplan i Innerstaden för del av Innerstaden 1:11 m.fl. (ny simhall) (DP 1569).

- 7.10 Den korsprickade marken utgör inte något hinder mot att uppföra stödmurar för ett öppet rinnande vatten. Planen styr endast att utrymme ska finnas för bäckens sträckning (se planbeskrivningen s. 8).
- 7.11 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt är förenligt med planen.*⁴³
- 7.12 Detaljplan för kv Husaren och del av Innerstaden 1:10 och 1:12 m.fl. (DP1179)⁴⁴, se Bilaga 2 för plankarta
- 7.13 Planen omfattar enbart kvartersmark och anger bland annat markanvändningen "Friluftsbad" (N₁) samt egenskapsbestämmelsen "värdefull miljö" (q) för Tinnisområdet, vilket innebär att det här krävs marklov för schakt- och ledningsarbeten. Vad gäller området (markreservatet) för dagens kulvertsträckning anges "Marken skall vara tillgänglig för allmänna underjordiska ledningar" (u). Öster om Tinnisområdet anges i planen markanvändningen "Idrott, simhall" (Y₁) respektive "Idrott, sportanläggning" (Y₂). All mark inom planområdet är "punktprickad" (marken får inte bebyggas), förutom vad gäller den gamla simhallen samt området vid 50-metersbassängen med tillhörande byggnad.
- 7.14 Planbestämmelsen "Friluftsbad" (N) avser här kvartersmark. Motsvarande för vattenområde hade (under perioden 1996–2001 då planen kom till) i stället angetts (WN).⁴⁵ Ett öppet vattendrag är därför sannolikt inte förenligt med ändamålet "Friluftsbad".⁴⁶
- 7.15 Ett öppet vattendrag är i sig inte bebyggande av mark, varför den punktprickade marken sannolikt inte utgör hinder för vattendraget. Där bäcken kommer att korsa markreservatet för befintlig kulvert, uppstår dock en planstridighet. Planens punktprickade mark utgör sannolikt också hinder mot anläggande av stödmurar till bäcken. Sannolikt kan stödmurar till bäcken – på de platser där sådana behövs – dock anses vara en godtagbar avvikelse från planen.⁴⁷
- 7.16 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt inte är förenligt med planen.*

⁴³ Ett nytt servitut kan behöva bildas för att ge Linköpings kommun rätten att förlägga bäcken över fastigheten Innerstaden 1:11 (se planbeskrivningen s. 15 f.).

⁴⁴ Detaljplan för kv Husaren och del av Innerstaden 1:10 och 1:12 m.fl. (Simhallen och Tinnerbäcksbadet m.fl.) i Linköpings Innerstad (DP 1179).

⁴⁵ Se <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/planbestammelser/planbestammelsekatalogen/>, besökt 2023-10-16.

⁴⁶ Jfr även <https://www.boverket.se/contentassets/54e91d61310741f08b288133eaf08d44/boken-om-detaljplan-1996.pdf>, besökt 2023-11-17.

⁴⁷ Planens syftar bl.a. till att möjliggöra försäljning av simhall och Tinnerbäcksbadet.

- 7.17 Stadsplan för kvarteret Husaren (simhallen) m.m. (DP752)⁴⁸, se Bilaga 3 för plankarta
- 7.18 Planen anger för Snickaregatan "allmän plats, gata". Planen anger även "Friluftsbad" (Rb) för området nordväst om ledningsområdet för befintlig kulvert, fram till Torkelbergsgatan. Med planbestämmelsen (Rb) avsågs när planen kom till antingen naturområden vilka reserveras för badändamål eller simbassänger i det fria och kan omfatta såväl mark som vatten.⁴⁹
- 7.19 Mellan gamla simhallen och Snickaregatan samt direkt norr om Snickaregatan anges "allmän plats, park".
- 7.20 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt är förenligt med planen*, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för gatu- eller parkändamål påverkas och så länge anläggandet av bro hanteras inom ramen för ny detaljplan för (bl.a.) förlängning av Snickaregatan.
- 7.21 Stadsplan för del av Hejdegården (sporthall, badhus m.m.) i Linköping (DP383)⁵⁰, se Bilaga 4 för plankarta
- 7.22 Planen anger för området söder om sporthallen "allmän plats, park".
- 7.23 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt är förenligt med planen*, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för parkändamål påverkas.
- 7.24 Detaljplan för Hoppet 1 (sporthallen) i Innerstaden (DP1166)⁵¹, se Bilaga 5 för plankarta
- 7.25 Planen anger i nu relevant del (sydöstra hörnet av sporthallen) punktprickad mark ("marken får inte bebyggas") och s.k. u-område (marken ska vara tillgänglig för allmänna underjordiska ledningar). Det är tveksamt om eventuell stödmur kan anses vara en godtagbar planavvikelse⁵²; även bäcken som sådan skulle inte vara förenlig med planbestämmelsen om markreservat.
- 7.26 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt inte är förenligt med planen.*
- 7.27 Stadsplan för Hamngatan m.m. (DP577)⁵³, se Bilaga 6 för plankarta
- 7.28 Planen anger för Hamngatan "gata" och för området direkt öster om Hamngatan "park".

⁴⁸ Stadsplan för kvarteret Husaren (simhallen) m.m. inom Hejdegården i Linköping (SPL 752).

⁴⁹ Se <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/planbestammelser/planbestammelsekatalogen/>, besökt 2023-10-16.

⁵⁰ Stadsplan för del av Hejdegården (sporthall, badhus m.m.) i Linköping (SPL 383).

⁵¹ Detaljplan för Hoppet 1 (sporthallen) i Innerstaden (DP1166).

⁵² Syftet med planen är att möjliggöra försäljning av fastigheten i fråga för tennisverksamhet.

⁵³ Stadsplan för Hamngatan m.m. (SPL 577).

- 7.29 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt är förenligt med planen, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för gatu- eller parkändamål påverkas.*
- 7.30 Vad gäller användande av allmän plats "gata" för annat ändamål, t.ex. om Hamngatans bredd minskas, kan sägas att kravet på planlighet även gäller åtgärder som inte kräver lov (10 kap. 2 § PBL). Kommunen får dock göra små avvikelser från planen, om det inte motverkar syftet med planen (6 kap. 18 § tredje stycket PBL).
- 7.31 Stadsplan för kvarteret Hajen m.fl. inom Heidegården (DP390)⁵⁴, se Bilaga 7 för plankarta
- 7.32 Planen anger för del av planområdet "allmän plats, park".
- 7.33 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt är förenligt med planen, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för parkändamål påverkas.*
- 7.34 **Bygglov, marklov och rivningslov**
- 7.35 Som angetts ovan krävs bygglov bl.a. för att flytta eller väsentligt ändra friluftsbad. I Alternativ A avses badsjön minskas ytmässigt från dagens cirka 14 000 kvm till cirka 5 500 kvm. Det utgör en lovpliktig ändring av badsjön. Det krävs även bygglov för stödmurar till bäcken.
- 7.36 Även ett friluftsbad som upptar en mindre yta än den som anges i planen är planerlig; det viktiga är att badsjön håller sig inom område avsatt för friluftsbad. Bygglov för stödmurar till bäcken på punktprickad mark kommer som ovan nämnts sannolikt att kunna beviljas som godtagbar avvikelse.
- 7.37 Bygglov krävs vidare för eventuella ny- och tillbyggnader. Det krävs inte bygglov för att förlägga Hamngatan i bro (eller motsvarande) över Tinnerbäcken.
- 7.38 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt kommer att kräva bygglov.*
- 7.39 Enligt Detaljplan för kv Husaren (DP1179) krävs inom delar av området marklov för schakt- och ledningsarbeten. Det krävs dessutom direkt enligt PBL marklov för schaktning eller fyllning som avsevärt ändrar höjdläget inom en tomt eller för mark inom en allmän plats.
- 7.40 Marklov kommer således att behövas för att riva ut befintlig kulvert och även för att anlägga ett öppet vattendrag. Marklov behövs dock inte för åtgärder som omfattas av ett eventuellt bygglov.
- 7.41 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt kommer att kräva marklov.*
- 7.42 Det krävs rivningslov för att riva en byggnad eller en del av en byggnad. Rivningslov krävs således inte för att ta bort den nuvarande kulverten.

⁵⁴ Stadsplan för kvarteret Hajen m.fl. (SPL 390).

- 7.43 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt inte kommer att kräva rivningslov.*
- 7.44 **Vattenverksamhet**
- 7.45 Om befintlig kulvert endast plomberas, kräver det sannolikt i sig inte något tillstånd (eller anmälan) till vattenverksamhet. En utrivning av kulverten kräver sannolikt dock tillstånd till vattenverksamhet, eftersom bortledning av grundvatten kan bli nödvändigt för att möjliggöra utrivningen. I vart fall kräver en utrivning anmälan om vattenverksamhet (19 § punkt 8 och 11 förordningen om vattenverksamhet).
- 7.46 Vidare krävs tillstånd till vattenverksamhet för omledningen av bäcken. Detta gäller även då bäcken kan behöva förstärkas mot grundvatteninträngning (grundvattennivåerna närmast Tinnerbäcksbadet befinner sig enligt uppgift i ärendet någon enstaka meter under markytan). Dessutom kan det bli fråga om bortledning av vatten från ett vattenområde.
- 7.47 Det är inte uppenbart att vare sig allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena (se 11 kap. 12 § miljöbalken).
- 7.48 Tillstånd till vattenverksamhet förutsätter att verksamheten är förenlig med gällande detaljplan (2 kap. 6 § miljöbalken). Mot bakgrund av vad som ovan nämnts kommer det sannolikt att krävas ny/a detaljplan/er.
- 7.49 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt kräver tillstånd – eller i vart fall anmälan – till vattenverksamhet.*
- 7.50 **Miljökvalitetsnormer**
- 7.51 Tinnerbäcken har ett stort avrinningsområde och transporterar mycket dagvatten från omgivande bebyggelse i de södra stadsdelarna. Vid kraftiga regn kan det därmed uppstå höga flöden. I framtiden kommer avrinningsområdet att bli än mer bebyggt och därmed kommer flödena att öka. Befintlig kulvert har för liten kapacitet för att klara framtida höga flöden.
- 7.52 I planbeskrivningen till Simhallsplanen (DP1569) anges att lyftandet av Tinnerbäcken i dagen är en förutsättning för att nå målen enligt ramvattendirektivet. Ett underliggande syfte med bäckens omformning är alltså att ge förutsättningar att uppnå miljökvalitetsnormen för Tinnerbäcken (se Simhallsplanens planbeskrivning s. 5 och 22).
- 7.53 Att ge Tinnerbäcken en ny sträckning i en öppen bäckfåra har bedömts medföra en betydande miljöpåverkan som kräver miljöbedömning. En miljökonsekvensbeskrivning som belyser konsekvenser av bäckens omläggning har gjorts för hela ombyggnaden från Mahoniadalen till utloppet i Stångån. Att ersätta dagens kulvert med en öppen bäck bedöms vara det enskilt viktigaste ingreppet för att uppnå god ekologisk status (morfologiskt tillstånd respektive konnektivitet) till

[numera] 2027 i Tinnerbäcken (se Simhallsplanens planbeskrivning s. 13 och 28).⁵⁵

- 7.54 Miljö kvalitetsnormerna blir tillämpliga vid en prövning av tillstånd till vattenverksamhet. Länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten – och indirekt även Vattenmyndigheten så som ansvarig för klassificering m.m. av vattenförekomsten – kan således komma att påverka prövningen av vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått som kan vara relevanta vid anläggande av ett öppet vattendrag.
- 7.55 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt ökar förutsättningarna för ett uppfyllande av miljö kvalitetsnormerna för vatten.*
- 7.56 **Tillsyn**
- 7.57 Simhallsplanen (DP1569) förutsätter som framgått ovan ett öppet vattendrag. Det gör dock inte övriga aktuella planer ner mot Stångån. Bedömningen ovan är att Alternativ A sannolikt inte är förenligt med i vart fall två av planerna. Om inte ny/a plan/er antas, kan byggnadsnämnden komma att ingripa mot användande av mark och vatten som sker i strid med planerna (10 kap. 2 § och 11 kap. 20 § PBL).
- 7.58 Som ovan nämnts kan tillstånd till vattenverksamhet under vissa förutsättningar både återkallas och omprövas. Dessutom kan tillsynsmyndighet i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. För det fall befintlig kulvert ersätts med ett tillståndsprövat vattendrag, är risken låg för tillsyn enligt miljöbalken.
- 7.59 Med tanke på Tinnerbäckens ekologiska status, kan tillsynsmyndigheten utfärda föreläggande om utrivning av den befintliga kulverten. Ett sådant föreläggande sker då med stöd av tillsynsbestämmelserna i 26 kap. miljöbalken, med hänvisning till bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer i 5 kap. miljöbalken. Ett sådant föreläggande kan utfärdas även om det finns ett rättskraftigt tillstånd till kulverten.
- 7.60 Tillsynsmyndigheten kan inleda ett tillsynsärende självmant, men också på anmälan av t.ex. en organisation, närboende eller annan.
- 7.61 *Under förutsättning att ny/a detaljplan/er antas enligt vad som nämns ovan, är bedömningen att Alternativ A sannolikt innebär en låg risk för tillsyn.*

⁵⁵ Se även VISS Tinnerbäcken, <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA20211441>, besökt 2023-10-13.

7.62 **Överklagande och rätt att överklaga**

7.63 Detaljplan

7.64 Bedömningen ovan är att Alternativ A sannolikt inte är förenligt med vissa detaljplaner, varför ny/a plan/er måste antas. Beslut att ändra en detaljplan får som ovan nämnts överklagas. Klagorätten kan utöver sakägarna även omfatta dem med bostadsrätt och hyresrätt inom eller i anslutning till planområdet. Dessutom kan miljö- och kulturmiljöorganisationer ha rätt att överklaga ett planbeslut.

7.65 Det är erfarenhetsmässigt i samband med större samhällsbyggnadsprojekt sannolikt att planantagandebeslut kommer att överklagas av i vart fall någon boende. Det är också sannolikt att sådan boende har klagorätt.

7.66 Det är även sannolikt att beslut om antagande av ny/a detaljplan/er kommer att överklagas av miljö- eller kulturmiljöorganisation. Det är sannolikt att sådan organisation har klagorätt.

7.67 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt innebär överklagande av antagande av ny/a detaljplan/er och att klagande har klagorätt.*

7.68 Bygglov m.m.

Eftersom det är fråga om ett större samhällsbyggnadsprojekt är det erfarenhetsmässigt sannolikt att beslut om bygglov och marklov kommer att överklagas av i vart fall någon boende. Det är sannolikt att sådan boende kan ha klagorätt.

7.69 Det är även sannolikt att beslut om lov för att möjliggöra en öppen bäcklösning kommer att överklagas av miljö- eller kulturmiljöorganisation. Det är sannolikt att sådan organisation har klagorätt.

7.70 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt innebär överklagande av bygglov och marklov och att klagande har klagorätt.*

7.71 Vattenverksamhet

7.72 Som ovan nämnts kräver Alternativ A sannolikt tillstånd till vattenverksamhet.

7.73 Det är sannolikt att ett tillstånd till vattenverksamhet kommer att överklagas av i vart fall någon boende. Det är inte sannolikt att sådan boende har klagorätt.

7.74 Det är även sannolikt att tillstånd till vattenverksamhet för att möjliggöra en öppen bäcklösning kommer att överklagas av miljö- eller kulturmiljöorganisation. Det är sannolikt att sådan organisation har klagorätt.

7.75 *Bedömningen är att Alternativ A sannolikt innebär överklagande av tillstånd till vattenverksamhet och att klagande har klagorätt.*

- 7.76 **Skadeståndsansvar enligt va-lagen**
- 7.77 Den befintliga kulverten är cirka 450 m lång och med innermått om cirka 2,5 x 1,5 m. Kulvertens kapacitet är cirka 13 m³/sek. I och med att Linköpings stad växer ökar kraven på kommunens omhändertagande av dagvatten. Enligt uppgift i ärendet har dagvattenflödet räknats upp till cirka 40 m³/sek.
- 7.78 Som ovan nämnts gäller ett skadeståndsansvar oberoende av vållande för va-huvudmannen (s.k. strikt ansvar).⁵⁶ Ansvaret är som ovan nämnts dock inte fullt ut strikt, utan en förutsättning för ansvar är att huvudmannen överskridit sin rätt eller åsidosatt sin skyldighet.
- 7.79 Alternativ A innebär som ovan nämnts att kulverten ersätts med ett öppet vattendrag. Kulvertens dimensionering blir således inte avgörande för möjligheten att hantera dagvatten vid översvämningar eller andra belastningar på den allmänna va-anläggningen.
- 7.80 *Bedömningen är att Alternativ A kan bidra till en liten risk för skadeståndsansvar enligt va-lagen.*
- 7.81 **Tidsutdräkt**
- 7.82 Detaljplan
- 7.83 Bedömningen är att Alternativ A sannolikt kommer att kräva ny/a detaljplan/er. Beroende på hur komplext ett planärende är, tar det olika lång tid att arbeta fram en detaljplan. Ett enklare planärende kan ta cirka 9–12 månader medan andra kan ta omkring 1,5 år.⁵⁷ När det gäller Alternativ A kommer handläggningstiden – även om arbete med flera planer kan ske parallellt – sannolikt att uppgå till i vart fall cirka 20 månader.
- 7.84 Om en detaljplan överklagas, uppgår omloppstiden (percentil 75) hos mark- och miljödomstolen till cirka sex månader.
- 7.85 Vid överklagande till MÖD är omloppstiden (percentil 75) 4,7 månader för beslut i prövningstillståndsfrågan och härutöver 13,4 månader för ett avgörande i sak.
- 7.86 Om planbesluten överklagas till mark- och miljödomstol och MÖD, kan det således bli fråga om ytterligare upp till cirka två års tidsutdräkt.
- 7.87 Bygglov m.m.
- 7.88 Bedömningen är att Alternativ A sannolikt kommer att kräva bygglov och marklov. Kommunens handläggningstid beträffande lov ska allmänt sett inte överskrida tio veckor (9 kap. 27 § PBL).

⁵⁶ Se NJA 1983 s. 209.

⁵⁷ Se <https://www.linkoping.se/contentassets/e1dd18a5b30e4ea8b238d54eea6cc0f2/detaljplaner---sa-fungerar-processen.pdf?492424>, besökt 2023-10-16.

- 7.89 Sker överklagande till länsstyrelsen, uppgår länsstyrelsens handläggningstid till cirka 11 månader.⁵⁸
- 7.90 Sker överklagande till mark- och miljödomstol, uppgår omloppstiden (percentil 75) till cirka sex månader.
- 7.91 Vid överklagande till MÖD är omloppstiden (percentil 75) 4 månader för beslut i prövningstillståndsfrågan och härutöver 10,6 månader för ett avgörande i sak.
- 7.92 Om lovbesluten överklagas, kan det således bli fråga om ytterligare upp till drygt 2,5 års tidsutdräkt.
- 7.93 Vattenverksamhet
- 7.94 Bedömningen är att Alternativ A sannolikt kräver tillstånd – eller i vart fall anmälan⁵⁹ – till vattenverksamhet.
- 7.95 Mark- och miljödomstolens omloppstid (percentil 75) när det gäller tillstånd till vattenverksamhet uppgår till cirka 15 månader.
- 7.96 Vid överklagande till MÖD är omloppstiden (percentil 75) 3,8 månader för beslut i prövningstillståndsfrågan och härutöver 11,7 månader för ett avgörande i sak.
- 7.97 När det gäller överklagande av tillstånd till vattenverksamhet, kan det således bli fråga om en ytterligare tidsutdräkt om cirka 16 månader.
- 7.98 Det kan även nämnas att vid överklagande av MÖD:s avgörande till Högsta domstolen är omloppstiden cirka 4 månader för beslut i prövningstillståndsfrågan och härutöver drygt 14 månader för ett avgörande i sak.
- 7.99 Va-lagen
- 7.100 När det gäller en eventuell skadeståndstvist enligt va-lagen uppgår omloppstiden (percentil 75) i mark- och miljödomstolen till cirka nio månader.
- 7.101 Vid överklagande till MÖD är omloppstiden 4,5 månader för beslut i prövningstillståndsfrågan och härutöver 11,7 månader för ett avgörande i sak.

8. Konsekvensbedömning Alternativ B

8.1 Bakgrund

- 8.2 I Alternativ B avses Tinnerbäcken förläggas i en ny, uppdimensionerad kulvert längs hela den aktuella sträckningen. Ett alternativ bygger på en ny kulvert med en sträckning som motsvarar den som finns idag och två andra alternativ på en

⁵⁸ <https://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/om-oss/om-lansstyrelsen-i-ostergotlands-lan/handlaggningstider.html>, besökt 2023-10-13.

⁵⁹ En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat (11 kap. 9 b § miljöbalken).

ny kulvert med sträckningar norr respektive söder om den befintliga. Se vidare Bilaga B vad gäller kulvertens sträckning i det södra alternativet.

8.3 **Planenlighet**

8.4 Simhallsplanen (DP1569)

8.5 Som ovan nämnts anges i planen att Tinnerbäcken ska utformas som ett öppet rinnande vatten. Om bäcken i stället förläggs i en kulvert med ny sträckning genom planområdet, bedöms Alternativ B sannolikt inte vara förenligt med planen. Även för det fall kulverten förläggs endast någon meter in (eller motsvarande) i planområdet, är det tveksamt om det kan anses utgöra en godtagbar planavvikelse, mot bakgrund av vad som ovan angetts om syftet med planen.

8.6 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt inte är förenligt med planen.*

8.7 Detaljplan för kv Husaren och del av Innerstaden 1:10 och 1:12 m.fl. (DP1179)

8.8 I planen finns ett markreservat för den befintliga kulverten. Om ny kulvert dras inom det markreservat som nuvarande kulvert ligger inom, är bedömningen att Alternativ B är förenligt med planen. Om ny kulvert ska placeras inom markreservatet kommer den dock p.g.a. sin storlek att behöva överlappa befintlig kulvert. Den befintliga kulverten kommer då inte att kunna vara i drift när den nya anläggs.

8.9 Om en ny kulvert ska dras genom planområdet men utanför markreservatet, får det betydelse att stora delar av planområdet är "punktprickat", dvs. marken inte får bebyggas. En kulvert (jfr tunnel) innebär sannolikt att marken anses bebyggas, vilket medför att Alternativ B inte är förenligt med planen. Som ovan nämnts saknar det betydelse om åtgärden vidtas över eller under markytan om det är fråga om punktprickad mark.

8.10 För det fall kulverten förläggs endast några meter in (eller motsvarande) på punktprickad mark, kan det sannolikt – även mot bakgrund av syftet med planen – anses utgöra en godtagbar planavvikelse. Sträckningen som framgår av Bilaga B bedöms dock utgöra en större avvikelse än som kan godtas. Dessutom sträcker sig kulverten delvis över område som i planen anges som Idrott, simhall (Y1). Kulverten är således även i denna del sannolikt inte förenlig med planen.

8.11 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt inte är förenligt med planen.*

8.12 Stadsplan för kvarteret Husaren (simhallen) m.m. (DP752)

8.13 Planen anger för Snickaregatan "allmän plats, gata". Alternativ B är sannolikt förenligt med planen i denna del, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för gatuändamål påverkas och så länge anläggandet hanteras inom ramen för ny detaljplan för (bl.a.) förlängning av Snickaregatan.

- 8.14 Mellan gamla simhallen och Snickaregatan samt direkt norr om Snickaregatan anges "allmän plats, park". Alternativ B är sannolikt förenligt med planen i denna del.
- 8.15 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt är förenligt med planen.*
- 8.16 Stadsplan för del av Hejdegården (sporthall, badhus m.m.) i Linköping (DP383)
- 8.17 Planen anger för området söder om sporthallen "allmän plats, park".
- 8.18 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt är förenligt med planen, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för parkändamål påverkas.*
- 8.19 Detaljplan för Hoppet 1 (sporthallen) i Innerstaden (DP1166)
- 8.20 Planen anger i nu relevant del (sydöstra hörnet av sporthallen) punktprickad mark ("marken får inte bebyggas") och s.k. u-område (marken ska vara tillgänglig för allmänna underjordiska ledningar).
- 8.21 Anläggs ny kulvert i markreservat för befintlig kulvert, är det sannolikt förenligt med planen. Kulvertens sträckning enligt Bilaga B sker dock inom område med punktprickad mark, vilket inte är förenligt med planen. Även om kulverten förläggs endast någon eller några meter in på punktprickad mark, är det – mot bakgrund av planens syfte – tveksamt om det skulle kunna anses vara en godtagbar planavvikelse.
- 8.22 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt inte är förenligt med planen.*
- 8.23 Stadsplan för Hamngatan m.m. (DP577)
- 8.24 Planen anger för Hamngatan "gata" och för området direkt öster om Hamngatan "park".
- 8.25 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt är förenligt med planen, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för gatu- eller parkändamål påverkas.*
- 8.26 Stadsplan för kvarteret Hajen m.fl. inom Hejdegården (DP390)
- 8.27 Planen anger för del av planområdet "allmän plats, park".
- 8.28 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt är förenligt med planen, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för parkändamål påverkas.*
- 8.29 **Bygglov, marklov och rivningslov**
- 8.30 Liksom i Alternativ A kan det i Alternativ B krävas bygglov bl.a. för att flytta eller väsentligt ändra friluftsbad och även för ny- och tillbyggnader. I Alternativ B avses friluftsbadet minskas ytmässigt från dagens cirka 14 000 kvm till cirka 7 500 kvm. Det utgör en lovpliktig ändring av badet.

- 8.31 Dessutom kan i Alternativ B krävas bygglov för kulverten som sådan, som en bygglovspliktig tunnel.⁶⁰
- 8.32 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt kommer att kräva bygglov.*
- 8.33 Enligt Detaljplan för kv Husaren (DP1179) krävs för delar av planområdet marklov för schakt- och ledningsarbeten. Det krävs dessutom som huvudregel enligt PBL marklov för schaktning eller fyllning som avsevärt ändrar höjdläget inom en tomt eller för mark inom en allmän plats.
- 8.34 Marklov kommer således att krävas både för utrivning av befintlig kulvert och för markarbeten i samband med anläggande av ny.
- 8.35 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt kommer att kräva marklov, dock inte i de delar arbetena omfattas av bygglov.*
- 8.36 Det krävs rivningslov för att riva en byggnad eller en del av en byggnad. Rivningslov krävs således inte för att ta bort den befintliga kulverten.
- 8.37 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt inte kommer att kräva rivningslov.*
- 8.38 **Vattenverksamhet**
- 8.39 Som ovan nämnts kräver en utrivning av kulverten sannolikt tillstånd till – eller i vart fall anmälan av – vattenverksamhet.
- 8.40 Dessutom är det tillståndspliktigt både att bortleda vatten från ett vattenområde och att bortleda grundvatten, varför anläggandet av den nya kulverten – oavsett vilken sträckning den får – sannolikt utgör tillståndspliktig vattenverksamhet.
- 8.41 Detta gäller även om den befintliga kulverten ersätts av en med större dimension, men i samma sträckning som idag. En kulvertering som sådan måste i och för sig inte anses utgöra vattenverksamhet även om det påverkar grundvattenförhållandena, t.ex. genom att grundvatten tränger in och därför ändrar läge. Bortledande av grundvatten från en kulvert, t.ex. genom att vattnet pumpas eller leds med självfall till ytan, utgör däremot vattenverksamhet. Inträngningen av grundvatten anses då ingå som ett led i vattenverksamheten och omfattar även den inträngning som skett vid kulvertbygget.⁶¹
- 8.42 Det torde inte heller i Alternativ B vara uppenbart att vare sig allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena (se 11 kap. 12 § miljöbalken). Mot bakgrund av vad som i ärendet framkommit om grundvattenförhållandena i området, påverkas

⁶⁰ Se <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/lov--byggande/anmalningsplikt/bygglov-for-anlaggningar/tunnlar-och-bergrum/>, besökt 2023-11-17.

⁶¹ Jfr t.ex. MÖD:s dom den 24 april 2018 i mål nr M 19-17.

bedömningen sannolikt inte av om anläggandet av den nya kulverten sker i "torrhet", dvs. medan vattnet rinner i den nuvarande kulverten.

- 8.43 Tillstånd till vattenverksamhet förutsätter att verksamheten är förenlig med gällande detaljplan (2 kap. 6 § miljöbalken). Mot bakgrund av vad som ovan nämnts kommer det sannolikt att krävas ny/a detaljplan/er för att vattenverksamheten ska bli tillåtlig.
- 8.44 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt kräver tillstånd – eller i vart fall anmälan – till vattenverksamhet.*
- 8.45 **Miljö kvalitetsnormer**
- 8.46 Mot bakgrund av vad som angetts ovan under Alternativ A, är möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten mindre med en kulvertlösning.
- 8.47 Miljö kvalitetsnormerna blir tillämpliga både vid en prövning av tillstånd till vattenverksamhet och vid ett eventuellt tillsynsärende (se nedan). Länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten – och indirekt även Vattenmyndigheten så som ansvarig för klassificering m.m. av vattenförekomsten – kan således komma att påverka prövningen av vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått som kan vara relevanta vid anläggande av en ny kulvert.
- 8.48 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt minskar förutsättningarna för ett uppfyllande av miljö kvalitetsnormerna för vatten.*
- 8.49 **Tillsyn**
- 8.50 Simhallsplanen (DP1569) förutsätter som framgått ovan ett öppet vattendrag, varför Alternativ B inte är förenligt med denna plan. Övriga aktuella planer ner mot Stångån förutsätter inte ett öppet vattendrag. Bedömningen är dock likväl att Alternativ B sannolikt inte heller är förenligt med flera av planerna. Om ny/a detaljplan/er inte antas, kan byggnadsnämnden komma att ingripa mot användande av mark och vatten som sker i strid med planerna (10 kap. 2 § och 11 kap. 20 § PBL).
- 8.51 Som ovan nämnts kan tillstånd till vattenverksamhet under vissa förutsättningar både återkallas och omprövas. Dessutom kan tillsynsmyndighet i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas.
- 8.52 Med tanke på Tinnerbäckens ekologiska status, kan tillsynsmyndigheten utfärda föreläggande om utrivning av den befintliga kulverten och om att tillse att en lösning – närmast i form av ett öppet vattendrag eller annan lösning för att undvika (främst) vandringshinder – kommer till stånd för att komma till rätta med bl.a. vattenförekomstens morfologi och konnektivitet.

- 8.53 Ett sådant föreläggande sker då med stöd av tillsynsbestämmelserna i 26 kap. miljöbalken, med hänvisning till bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer i 5 kap. miljöbalken. Precis som alla föreläggande ska föreläggandet vara proportionerligt. Miljö kvalitetsnormerna vilar dock på mycket starka allmänna (och unionsrättsligt reglerade) intressen, vilket innebär att förhållandevis långtgående åtgärder kan anses proportionerliga.
- 8.54 Tillsynsmyndigheten kan inleda ett tillsynsärende självmant, men också på anmälan av t.ex. en organisation, närboende eller annan.
- 8.55 Det finns också en risk att planantagandebeslut som fattas för att möjliggöra en kulvert innebär att planbeslutet överprövas av länsstyrelsen och upphävs (se 11 kap. 10–11 §§ PBL).⁶²
- 8.56 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt innebär en ökad risk för tillsyn i form av ingripande mot kulvert (nuvarande och planerad).*
- 8.57 **Överklagande och klagorätt**
- 8.58 Detaljplan
- 8.59 Det är sannolikt att beslut om ny/a detaljplan/er kommer att överklagas av i vart fall någon boende. Det är sannolikt att sådan boende har klagorätt.
- 8.60 Det är även sannolikt att beslut om planantagande kommer att överklagas av miljö- eller kulturmiljöorganisation. Det är också sannolikt att sådan organisation har klagorätt.
- 8.61 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt innebär överklagande av planändring och att klagande har klagorätt.*
- 8.62 Bygglov m.m.
- 8.63 Eftersom det är fråga om ett större samhällsbyggnadsprojekt är det erfarenhetsmässigt sannolikt att beslut om bygglov och marklov kommer att överklagas av i vart fall någon boende. Det är sannolikt att sådan boende kan ha klagorätt.
- 8.64 Det är även sannolikt att beslut om lov för att möjliggöra en kulvert kommer att överklagas av miljö- eller kulturmiljöorganisation. Det är sannolikt att sådan organisation har klagorätt.
- 8.65 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt innebär överklagande av bygglov m.m. och att klagande har klagorätt.*

⁶² Jfr t.ex. regeringens beslut den 10 maj 2012, S 2011/2175/PBB.

8.66 Vattenverksamhet

8.67 Som ovan nämnts kräver Alternativ B sannolikt tillstånd till – eller i vart fall anmälan av – vattenverksamhet.

8.68 Det är sannolikt att ett tillstånd till vattenverksamhet kommer att överklagas av i vart fall någon boende. Det är inte sannolikt att sådan boende har klagorätt.

8.69 Det är även sannolikt att tillstånd till vattenverksamhet för att möjliggöra en kulvert kommer att överklagas av miljö- eller kulturmiljöorganisation. Det är sannolikt att sådan organisation har klagorätt.

8.70 *Bedömningen är att Alternativ B sannolikt innebär överklagande av tillstånd till vattenverksamhet och att klagande har klagorätt.*

8.71 **Skadeståndsansvar enligt va-lagen**

8.72 Alternativ B innebär som ovan nämnts att befintlig kulvert ersätts med en ny kulvert. Kulverten kommer således – även med en ökad dimensionering – alltså att påverka möjligheten att hantera dagvatten vid översvämningar eller andra belastningar på den allmänna va-anläggningen.

8.73 Samtidigt föreslås en ny parallell dagvattenledning som både kan fungera som förbiledning av bäcken då kulverten tillfälligt behöver tas ur drift, och som uppsamlade ledning vid eventuella dagvattenanslutningar längs kulvertens sträckning. Även detta påverkar möjligheten att hantera dagvatten.

8.74 *Bedömningen är att Alternativ B kan bidra till en risk för skadeståndsansvar enligt va-lagen.*

8.75 **Tidsutdräkt**

8.76 Detaljplan

8.77 Bedömningen är att Alternativ B sannolikt kommer att kräva antagande av ny/a detaljplan/er. Detta kommer sannolikt att kräva att ny miljöbedömning genomförs. Det är rimligt att anta att handläggningstiden sannolikt blir längre än den för Alternativ A, sannolikt 1,5–2 år.

8.78 Liksom när det gäller Alternativ A, kan det – om planantagandebeslut överklagas till mark- och miljödomstol och MÖD – bli fråga om ytterligare upp till cirka två års tidsutdräkt. Planantagandebeslut för att möjliggöra en kulvertlösning kan – p.g.a. vad som ovan nämnts om miljö kvalitetsnormer för vatten – även komma att innebära en överprövning enligt 11 kap. PBL från länsstyrelsens sida. Under tiden sådan överprövning pågår, kommer mark- och miljödomstol sannolikt att vilandeförklara sin prövning. En överprövning från länsstyrelsens sida kan således innebära ytterligare tidsutdräkt.

- 8.79 Bygglov m.m.
- 8.80 Bedömningen är att Alternativ B sannolikt kommer att kräva bygglov och marklov. Kommunens handläggningstid beträffande lov ska allmänt sett inte överskrida tio veckor (9 kap. 27 § PBL).
- 8.81 Liksom när det gäller Alternativ A, kan det – om lovbesluten överklagas – bli fråga om ytterligare upp till drygt 2,5 års tidsutdräkt.
- 8.82 Vattenverksamhet
- 8.83 Bedömningen är att Alternativ B sannolikt kräver tillstånd – eller i vart fall anmälan – till vattenverksamhet.
- 8.84 Liksom när det gäller Alternativ A, kan det – om tillstånd till vattenverksamhet överklagas – bli fråga om en ytterligare tidsutdräkt om 16 månader.
- 8.85 Va-lagen
- 8.86 När det gäller en eventuell skadeståndsvist enligt va-lagen uppgår omloppstiden (percentil 75) i mark- och miljödomstolen till cirka nio månader.
- 8.87 Vid överklagande till MÖD är omloppstiden 4,5 månader för beslut i prövningstillståndsfrågan och härutöver 11,7 månader för ett avgörande i sak.

9. Konsekvensbedömning Alternativ C

9.1 Bakgrund

- 9.2 I Alternativ C avses Tinnerbäcken i stället för via befintlig kulvert sträcka sig i en öppen lösning fram till Hamngatan (jfr Alternativ A) och därefter under Hamngatan i ny kulvert eller rörbro (jfr Alternativ B).
- 9.3 I huvudsak hänvisas när det gäller Alternativ C till motsvarande delar för Alternativ A respektive B. Nedan följer dock en kort beskrivning särskilt vad gäller planlighet, miljö kvalitetsnormer och tillsyn.
- 9.4 Se vidare Bilaga C vad gäller bäckens och kulvertens respektive sträckning.

9.5 Planlighet

9.6 Simhallsplanen (DP1569)

9.7 *Bedömningen är att Alternativ C sannolikt är förenligt med planen.*

9.8 Detaljplan för kv Husaren och del av Innerstaden 1:10 och 1:12 m.fl. (DP1179)

9.9 *Bedömningen är att Alternativ C sannolikt inte är förenligt med planen.*

- 9.10 Stadsplan för kvarteret Husaren (simhallen) m.m. (DP383)
- 9.11 *Bedömningen är att Alternativ C sannolikt är förenligt med planen, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för gatu- eller parkändamål påverkas och så länge anläggandet av bro hanteras inom ramen för ny detaljplan för förlängning av Snickaregatan.*
- 9.12 Stadsplan för del av Hejdegården (sporthall, badhus m.m.) i Linköping (DP383)
- 9.13 *Bedömningen är att Alternativ C sannolikt är förenligt med planen, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för parkändamål påverkas.*
- 9.14 Detaljplan för Hoppet 1 (sporthallen) i Innerstaden (DP1166)
- 9.15 *Bedömningen är att Alternativ C sannolikt inte är förenligt med planen.*
- 9.16 Stadsplan för Hamngatan m.m. (DP577)
- 9.17 *Bedömningen är att Alternativ C sannolikt är förenligt med planen, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för gatu- eller parkändamål påverkas.*
- 9.18 Stadsplan för kvarteret Hajen m.fl. inom Hejdegården (DP390)
- 9.19 *Bedömningen är att Alternativ C sannolikt är förenligt med planen, i vart fall så länge inte användandet av allmän plats för parkändamål påverkas.*
- 9.20 **Miljö kvalitetsnormer**
- 9.21 Mot bakgrund av vad som angetts ovan under Alternativ A, är möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten sannolikt mindre med en kulvertlösning (eller motsvarande), även om kulvertlösningen endast kommer till stånd under Hamngatan.
- 9.22 *Bedömningen är att Alternativ C sannolikt minskar förutsättningarna för ett uppfyllande av miljö kvalitetsnormerna för vatten.*
- 9.23 **Tillsyn**
- 9.24 *Bedömningen är att Alternativ C sannolikt innebär en ökad risk för tillsyn i form av ingripande mot planerad kulvert.*
- 10. Sammanfattning**
- 10.1 För att presentera bedömningen och slutsatserna i promemorian på ett enkelt och överskådligt sätt, följer nedan en tabellvis sammanställning av den juridiska konsekvensbedömningen för Alternativ A, B och C.
- 10.2 Sammanställningen är ytterst summarisk och bygger på de bedömningar som ovan gjorts i respektive del. För att förstå helheten i de bedömningar som gjorts måste promemorian läsas i sin helhet.

	Alternativ A	Alternativ B	Alternativ C
Miljö kvalitetsnormer	Bidrar.	Bidrar ej.	Bidrar ej.
Förnyelse av DP1569	Krävs inte.	Krävs.	Krävs inte.
Förnyelse av DP1179	Krävs.	Krävs.	Krävs.
Förnyelse av DP752⁶³	Krävs ej.	Krävs ej.	Krävs ej.
Förnyelse av DP383	Krävs ej.	Krävs ej.	Krävs ej.
Förnyelse av DP1166	Krävs.	Krävs.	Krävs.
Förnyelse av DP577	Krävs inte.	Krävs inte.	Krävs inte.
Förnyelse av DP390	Krävs inte.	Krävs inte.	Krävs inte.
Bygglov⁶⁴	Krävs.	Krävs.	Krävs.
Marklov⁶⁵	Krävs.	Krävs.	Krävs.
Tillstånd vattenverksamhet⁶⁶	Krävs.	Krävs.	Krävs.
Skadeståndsansvar enligt va-lagen	Finns liten risk för ansvar.	Finns risk för ansvar.	Finns risk för ansvar.
Tidsutdräkt			
Förnyelse av detaljplan/er	Cirka 20 månader (kommunen)	Cirka 1,5–2 år (kommunen)	Cirka 1,5–2 år (kommunen)

⁶³ Förutsätter som ovan nämnts att anläggandet av bro hanteras inom ramen för ny detaljplan för (bl.a.) förlängning av Snickaregatan.

⁶⁴ Bygglov måste i planstridiga delar invänta förnyelse av plan enligt ovan.

⁶⁵ Marklov måste i planstridiga delar invänta förnyelse av plan enligt ovan.

⁶⁶ Tillstånd till vattenverksamhet måste i planstridiga delar invänta förnyelse av plan enligt ovan.

	Alternativ A	Alternativ B	Alternativ C
Tillstånd vattenverksamhet	Cirka 15 månader och ytterligare cirka 16 månader om domen överklagas (MÖD). Ytterligare 4 + 14 månader om överklagas till HD.	Cirka 15 månader och ytterligare cirka 16 månader om domen överklagas (MÖD). Ytterligare 4 + 14 månader om överklagas till HD.	Cirka 15 månader och ytterligare cirka 16 månader om domen överklagas (MÖD). Ytterligare 4 + 14 månader om överklagas till HD.
Bygglov	Cirka 10 veckor och ytterligare cirka 2,5 år om beslutet överklagas (länsstyrelsen, mark- och miljödomstol och MÖD).	Cirka 10 veckor och ytterligare cirka 2,5 år om beslutet överklagas (länsstyrelsen, mark- och miljödomstol och MÖD).	Cirka 10 veckor och ytterligare cirka 2,5 år om beslutet överklagas (länsstyrelsen, mark- och miljödomstol och MÖD).
Marklov	Cirka 10 veckor och ytterligare cirka 2,5 år om beslutet överklagas (länsstyrelsen, mark- och miljödomstol och MÖD)	Cirka 10 veckor och ytterligare cirka 2,5 år om beslutet överklagas (länsstyrelsen, mark- och miljödomstol och MÖD)	Cirka 10 veckor och ytterligare cirka 2,5 år om beslutet överklagas (länsstyrelsen, mark- och miljödomstol och MÖD)
Skadestånd enligt va-lagen	Cirka 9 månader och ytterligare cirka 16 månader om domen överklagas (MÖD).	Cirka 9 månader och ytterligare cirka 16 månader om domen överklagas (MÖD).	Cirka 9 månader och ytterligare cirka 16 månader om domen överklagas (MÖD).

- 10.3 Sammanfattningsvis kan även något nämnas om risk för att tillstånd till vattenverksamhet inte beviljas samt risk för att antagande av ny detaljplan, beslut om lov m.m. ändras efter överklagande.
- 10.4 Det finns betydande osäkerhetsmoment i denna typ av riskbedömningar, eftersom utgången är beroende av vilka faktiska förhållanden som råder på platsen. Det kan också konstateras att när det gäller de ovan redovisade alternativen, är de juridiska konsekvenserna i många delar i huvudsak likartade.
- 10.5 När det kommer till den övergripande frågan om förutsättningar för att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för vatten, kan bedömningen dock göras att en lösning med ett öppet vattendrag medför en lägre risk för att tillstånd inte meddelas respektive för att ändring sker, än vad en kulvertlösning medför.
- 10.6 Bedömningen kan också göras att i de fall ett anläggande av såväl öppet vattendrag som kulvert förutsätter att en (godtagbar) planavvikelse medges – alltså att anläggande sker utan att ny detaljplan antas – ökar risken för ändring eftersom frågan om godtagbar planavvikelse eller inte ytterst är en bedömningsfråga.
- 10.7 Avslutningsvis bör även nämnas att den troliga sammanlagda tiden för att ta fram ny(a) detaljplan(er), ansöka om och få bygg- och marklov beviljade samt erhålla tillstånd för vattenverksamhet sannolikt är kortare än om de olika delarnas respektive tidsutdräkt enligt tabellen ovan adderas ihop. Anledningen härtill är att delarna hanteras delvis parallellt. En sannolik total tid för respektive alternativ är dock i denna promemoria inte preciserad. En sådan bedömning är inte helt enkel att göra då olika scenarieval behöver göras.

Bilagor

Bilaga A – Tinnerbäckens sträckning

Bilaga B – Kulvertens sträckning

Bilaga C – Tinnerbäckens och kulvertens sträckning

Bilaga 1 – DP1569 Plankarta

Bilaga 2 – DP1179 Plankarta

Bilaga 3 – DP752 Plankarta

Bilaga 4 – DP383 Plankarta

Bilaga 5 – DP1166 Plankarta

Bilaga 6 – DP577 Plankarta

Bilaga 7 – DP390 Plankarta